4.4.2018

**KYMENLAAKSON LIITON LAUSUNTO PELASTUSLAKILUONNOKSESTA YMPÄRISTÖVALIOKUNNALLE**

Kymenlaakson Liitto esittää lausuntonaan seuraavaa ympäristövaliokunnalle:

Lakiluonnoksessa sivuutetaan rannikon pelastustoimen alueiden vuosikymmenten kokemus öljyntorjuntaan varautumisessa ja johtamisessa sekä rannikkoalueilla että rannoilla ja saarissa. Tätä kokemusta ei ole syytä hukata. Pelastuslaitoksen kokemuksen mukaan yhteistyö on sujunut hyvin nykyisen öljyvahinkojen torjuntalain aikana ympäristöhallinnon kanssa alusöljyvahingoissa ja näkemyseroja ei ole ollut torjunnan suunnittelussa, varautumisessa eikä torjunnan johtamisessa vahinkotilanteissa. Pelastustoimi on varautunut alusöljyvahinkojen torjuntaan alueellaan sekä johtamisvalmiuden, että kalustollisen valmiuden osalta. Rannikon pelastuslaitoksilla on vuosittain useita komppanian tai tätä suuremman pelastusmuodostelman tilanteita ja pelastustoimella on johtamiskokemusta laajoista tilanteista. Kymenlaakson Liiton arvion mukaan öljyntorjunta on järjestetty tehokkaasti rannikolla ja saaristossa pelastustoimen hoitamana.

Kymenlaakson pelastuslaitoksen öljyntorjunnan vastuualueella on tapahtunut kuluneiden vuosien aikana alusöljyvahinkoja sekä karilleajoja ja todennäköisyys ko. vahingoille on jatkossakin väylillä ja saaristo-olosuhteissa. Sen sijaan Suomen aluevesillä aavalla merellä tapahtuneet ko. onnettomuudet ovat harvinaisia ja johtamiskokemusta näistä ei juurikaan ole.

Suurta, rantaviivaa saastuttavaa öljyvahinkoa ei ole vielä käynyt mutta rannikon pelastustoimet ovat tähän varautuneet SÖKÖ-suunnitelmin. Torjunnan ja jälkitorjunnan rajan määritelmä tulee määritellä siten, että torjuntaa jatketaan kunnes ilmiselvää ympäristön pilaantumista ei enää tapahdu ja kunnat kykenevät hoitamaan jälkitorjunnan omatoimisesti. Torjunnan päättämisestä ja jälkitorjunnan aloittamisesta on sovittava yhdessä kunnan ja maakunnan pelastustoimen kanssa.

Rajavartiolaitos esitetään uutena toimijana johtamaan ja suunnittelemaan alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä.

Odotuksena kuitenkin pelastuslaitoksilla on ollut lainvalmistelussa toimiva yhteistyö sisäministeriön alaisten, pelastushallinnon ja rajavartiolaitoksen kesken toiminnasta sekä rannikolla että aavalla merellä ja talousvyöhykkeellä kunnioittaen molempien viranomaisten tähän asti hankkimaa kokemusta alusöljy- ja aluskemikaalivahinkoihin varautumisessa ennakkosuunnittelun, yleisjohtamisen ja kaluston koordinoinnin osalta. Tätä yhteistyötä ei kuitenkaan ollut.

Kymenlaakson Liitto näkee myönteisenä rajavartiolaitoksen roolin yleisjohtajana, suunnittelusta vastaavana ja kaluston koordinoijana Suomen aluevesillä aavalla merellä ja talousvyöhykkeellä. Rajavartiolaitoksella on pitkäaikainen ja myös kansainvälinen kokemus merellisissä toiminnoissa Suomen aluevesillä aavalla merellä ja talousvyöhykkeellä. Tätä kokemusta tulee vahvistamaan suunnitellut virkojen/henkilöiden siirrot ympäristöhallinnosta.

Pelastuslaitokset varautuvat suunnittelemaan ja ylläpitämään edelleenkin oman kalustonsa ja varastojensa toimintavalmiutta. Vastuu aavalla merialueella ja talousvyöhykkeellä tarvittavan valtion öljyntorjuntakaluston varastojen ylläpidosta ja kalustosta on syytä siirtää ympäristöhallinnolta rajavartiolaitokselle.

Kymenlaakson pelastuslaitos on varautunut laajojen ennakkosuunnitelmien mukaiseen rantatorjuntaan saaristossa ja rannikolla.

Pelastuslaitoksen aluskalusto on suunniteltu öljynkeräykseen (sisään rakennetut keräyslaitteet aluksissa) sekä uudistunut kalusto on kehitetty myös öljylauttojen nuottaukseen saaristo-olosuhteissa.
Pelastuslaitos kykenee suoriutumaan nykyisten ohjeiden mukaisesti uudistetulla kalustollaan velvoitteesta levittää 5 km öljyntorjuntapuomia 12 tunnissa alueellaan kohtuullisissa sääolosuhteissa.

Edellä mainittuihin seikkoihin perustuen Kymenlaakson Liitto esittää muutoksia lakiluonnokseen seuraavasti:

27 a § Rajavartiolaitoksen tehtävät pelastustoimessa
Rajavartiolaitos huolehtii Suomen aluevesillä aavalla selällä ja talousvyöhykkeellä aluksista aiheutuvien öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoiminnasta ja siihen liittyvän varautumisen yhteensovittamisesta.

36 § Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet
Pelastusviranomainen ja rajavartiolaitos voivat omalla toiminta-alueellaan määrätä ryhdyttäväksi sellaisiin alukseen ja sen lastiin kohdistuviin pelastus- tai muihin toimenpiteisiin, jotka se katsoo välttämättömiksi vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi. Pelastusviranomaisen ja rajavartiolaitoksen on neuvoteltava aluksen omistajan, toimeksiannon saaneen pelastusyhtiön ja vakuutuksenantajien edustajien kanssa, jos se voi tapahtua aiheuttamatta tarpeetonta viivytystä.

47 § Pelastustoimen suunnitelmat
Suomen rannikkoalueilla aluksista aiheutuviin öljy- ja kemikaalivahinkoihin varautumisen yhteensovittamisesta vastaa pelastusviranomainen.
Suomen rannikkoalueilla tapahtuvaa alusöljyvahinkoa ja aluskemikaalivahinkoja koskevat torjuntasuunnitelmat laaditaan pelastuslaitoksen johdolla yhteistyössä rajavartiolaitoksen kanssa.
Suomen aluevesillä aavalla selällä ja talousvyöhykkeellä tapahtuvaa alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat laaditaan rajavartiolaitoksen johdolla yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa.

111 a § Öljyvahinkojen jälkitorjunta voidaan sopia hoidettavaksi maakunnan pelastustoimen toimesta, jos maakunnan kunnat ja maakunta näin sopivat.
Öljyvahingon torjuntaa on jatkettava siihen saakka kunnes ympäristön pilaantumista ei enää tapahdu ja kunnat kykenevät hoitamaan jälkitorjunnan omatoimisesti. Torjunnan päättämisestä ja jälkitorjunnan aloittamisesta on sovittava yhdessä kunnan ja maakunnan pelastustoimen kanssa.

KYMENLAAKSON LIITTO

Maakuntajohtaja Jaakko Mikkola